

00/37

Hospodaření příspěvkových organizací v působnosti Ministerstva zdravotnictví

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu na rok 2000 pod číslem 00/37. Kontrolní akci řídila a kontrolní závěr vypracovala členka NKÚ Ing. Jana Krejčová.

Cílem kontroly bylo prověřit u vybraných psychiatrických léčeben hospodaření s majetkem státu, s příspěvkem na činnost a s poskytnutými investičními dotacemi.

Kontrolu provedly v období od září 2000 do dubna 2001 skupiny kontrolujících NKÚ z odboru sociálních věcí, školství a kultury a z územních odborů střední Čechy, západní Čechy, jižní Čechy a jižní Morava. Kontrolováno bylo období let 1998 a 1999, případně období navazující.

Kontrolovanými osobami byly:

Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZ“),
Psychiatrická léčebna Bohnice (dále jen „PL Bohnice“),
Psychiatrické centrum Bohnice (dále jen „PC Praha“),
Psychiatrická léčebna Kosmonosy (dále jen „PL Kosmonosy“),
Psychiatrická léčebna Dobřany (dále jen „PL Dobřany“),
Psychiatrická léčebna Havlíčkův Brod (dále jen „PL H. Brod“),
Psychiatrická léčebna Brno (dále jen „PL Brno“),
Dětská psychiatrická léčebna Opařany (dále jen „PL Opařany“).

Námítky proti kontrolním protokolům podaly tři kontrolované osoby a byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách podala jedna kontrolovaná osoba a bylo vypořádáno usnesením senátu NKÚ.

Senát NKÚ (ve složení: Ing. Jana Krejčová – předseda, JUDr. Jiří Drábek, JUDr. Jan Holeček, JUDr. Eliška

Kadaňová a Ing. Josef Pohl – členové) na svém zasedání dne 2. května 2001

schválil usnesením č. 00/37/17

kontrolní závěr v tomto znění:

I ÚVOD

MZ je zřizovatelem 10 státních zdravotnických zařízení se zaměřením na psychiatrickou léčbu. Ke kontrole bylo vybráno sedm z nich; pět z těchto zařízení je určeno pro dospělé pacienty, jedno pro děti. PC Praha svou činností navazuje na odborné a jiné aktivity zrušeného Výzkumného ústavu psychiatrického.

Rozhodnutí MZ ze dne 25. 11. 1990 mj. stanoví, že tato zařízení jsou řízena MZ. Dalším rozhodnutím MZ ze dne 17. 12. 1990 byla hospodářskoprávní forma těchto zařízení změněna z rozpočtových na příspěvkové organizace.

Vedle příspěvků na činnost a investice, které poskytuje zřizovatel z prostředků státního rozpočtu, jsou psychiatrické léčebny a PC Praha (dále jen „léčebny“) financovány z prostředků veřejného zdravotního pojištění v návaznosti na provedené výkony zdravotní péče.

Příjmy kontrolovaných léčeben od zdravotních pojišťoven dosáhly v roce 1998 výše cca 1 102 mil. Kč a v roce 1999 výše cca 1 180 mil. Kč. Formou příspěvků zřizovatele bylo těmto zařízením poskytnuto v roce 1998 cca 130 mil. Kč, v roce 1999 cca 115 mil. Kč.

Léčebny hospodařily k 31. 12. 1999 s hmotným a nehmotným investičním majetkem v úhrnné výši 1 759 mil. Kč. Přehled hlavních ukazatelů jejich hospodaření uvádí tabulka č. 1.

Tabulka č. 1**Přehled hlavních ukazatelů hospodaření léčeben k 31. 12. 1999**

(v tis. Kč)

	Příspěvek od státu ¹⁾	Příjmy od zdrav. pojišťoven	Výdaje celkem
PL Bohnice	12 982	334 310	372 310
PL Kosmonosy	4 846	131 639	144 335
PL Dobřany	17 083	280 111	291 965
PL H. Brod	10 488	183 893	194 968
PL Brno	24 886	196 401	229 816
PL Opařany	13 015	41 369	50 521
PC Praha	31 391	11 934	40 362

¹⁾ Zahrnuje jak příspěvek na činnost, tak na investice.

II. HOSPODAŘENÍ S MAJETKEM STÁTU

A. Evidence majetku státu a jeho inventarizace

1) Ustanovení § 7 odst. 1, § 29 odst. 1 a § 30 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, mj. ukládají:

„Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem.“

„Účetní jednotky inventarizaci ověřují ke dni řádné a mimořádné účetní závěrky, zda stav majetku a závazků odpovídá skutečnosti.“

„Skutečné stavy... se zjišťují inventurou fyzickou u majetku hmotné povahy...; tyto stavy se zaznamenávají v inventurních soupisech...“

Uvedená ustanovení porušily:

PL Bohnice tím, že nevedla účetnictví správně, neboť kontrolou byl zjištěn nesoulad údajů v účetnictví v porovnání se skutečným fyzickým stavem majetku, ke kterému má PL právo hospodaření. Např. inventarizaci v roce 1998 léčebna nezjistila a do účetnictví nepromítla přístavby a rekonstrukce provedené v předcházejících účetních obdobích. Jednalo se např. o přebudování kravína na stáje pro koně, rekonstrukci kůlny na krytou jízďárnu, přebudování dvou kůlen na stodolu nebo zaevidování 11 zahrádek s kůlnami na svém pozemku;

PL Kosmonosy tím, že v letech 1998 a 1999 neprovedla inventuru pozemků o výměře 177 576 m²;

PL Opařany tím, že nezařadila do účetní evidence majetku investice v hodnotě 8 698 tis. Kč, které užívá od roku 1997, a v roce 1999 pořízený hmotný investiční majetek v celkové hodnotě 1 950 tis. Kč;

PL Dobřany tím, že do konce roku 1998 neúčtovala o pozemcích v hodnotě 14 693 tis. Kč, ke kterým měla právo hospodaření;

PL H. Brod tím, že neúčtovala o některých pozemcích, ke kterým má právo hospodaření a které užívá. Tyto pozemky nezjistila ani inventarizací;

PC Praha tím, že neúčtovalo o pozemcích o výměře 5 869 m², ke kterým má právo hospodaření.

2) Ustanovení § 7 odst. 1 a § 4 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb. mj. ukládají:

„Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem.“

„Účetní jednotky jsou povinny dodržovat při vedení účetnictví účtové osnovy a postupy účtování...“

Uvedená ustanovení porušily:

PL Bohnice tím, že v roce 1998 neúčtovala o službách spojených s pronájmem státního majetku odděleně

od nájemného. V důsledku toho porušila i ustanovení § 4 odst. 2 uvedeného zákona, neboť nedodržela při vedení účetnictví stanovené postupy účtování a nebyla schopna vyčíslit čisté výnosy z pronajatého majetku dle platných účetních postupů. V průběhu kontroly vyčíslila objem prostředků neodvedených do státního rozpočtu z výnosů ze státního majetku získaných z titulu pronájmu státního majetku na cca 3 096 tis. Kč v roce 1998 a 7 462 tis. Kč v roce 1999;

PL Opařany tím, že účtovala v roce 1999 nesprávně o nákladech spojených s pořízením hmotného investičního majetku. Neoprávněně o částku 1 954 tis. Kč snížila hodnotu hmotného investičního majetku, zároveň nesprávným účtováním neoprávněně snížila hospodářský výsledek roku 1999, a to o částku 439 tis. Kč.

3) Ustanovení § 4 odst. 1 písm. f) zákona č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky), ve znění zákona č. 10/1993 Sb., mj. stanoví:

*„Příjmy státního rozpočtu republiky zahrnují ...: ...
f) výnosy ze státního majetku, ...“*

Uvedené ustanovení porušily:

PL Brno neodvedla do státního rozpočtu výnosy, které získala pronájmem státního majetku. V roce 1998 se jednalo o částku ve výši 182 tis. Kč a v roce 1999 ve výši 110,5 tis. Kč;

PL H. Brod snížila v roce 1999 neoprávněně odvod do státního rozpočtu z prodeje majetku státu o 18 tis. Kč.

4) Ustanovení § 10 odst. 1 písm. d) zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky, mj. ukládá:

„Vlastníci a jiní oprávnění jsou povinni ...

d) ohlásit katastrálnímu úřadu změny údajů katastru týkající se jejich nemovitostí ... do 30 dnů ode dne jejich vzniku ...“

Uvedené ustanovení porušily:

PL Bohnice nedoložila kolaudační rozhodnutí do listů vlastnictví na katastrálním úřadu u 12 staveb; nenahlásila katastrálnímu úřadu, že na pozemku parcelní číslo č. 616/2 je zahrada o rozloze 1 500 m², neoznámila změny týkající se montované dřevěné stavby, která je spojená se zemí pevným základem a je užívána jinou právní osobou, a to PC Praha;

PL Dobřany podala žádost o zápis změny práva hospodaření na základě hospodářské smlouvy ze dne 15. 3. 1991 a delimitační dohody z 15. 5. 1991 až v roce 1997;

PL Brno neohlásila katastrálnímu úřadu změny práva hospodaření k pozemkům o výměře 334 m², které

v hodnotě 267 200 Kč v lednu 1994 odúčtovala z účtu 031/10, a tuto změnu nedoložila.

- 5) Ustanovení § 32 odst. 1 písm. a) až c) zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění zákona č. 83/1998 Sb., mj. ukládá:

„Umístit'ovat stavby, měnit využití území a chránit důležité zájmy v území lze jen na základě územního rozhodnutí, kterým je

a) rozhodnutí o umístění stavby,

b) rozhodnutí o využití území,

c) rozhodnutí o chráněném území nebo o ochranném pásmu, ...“

PL Bohnice nedoložila územní rozhodnutí a stavební povolení na stavbu o zastavěné ploše 215 m² ve smyslu stavebního zákona, přestože stavba je spojena se zemí pevným základem (betonovými základy).

- 6) Ustanovení § 9 odst. 4 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění zákona č. 315/1993 Sb., mj. ukládá:

„Stavby a jejich části uvedené v odstavci 1 písm. a) jsou osvobozeny od daně ze staveb, nejsou-li využívány k podnikatelské činnosti nebo pronájmu ...“

PL Kosmonosy a PL H. Brod od účinnosti uvedeného zákona do doby kontroly neodváděly daň z nemovitostí za budovy nebo části budov, které pronajímaly k podnikatelské činnosti.

- 7) Ustanovení § 45 odst. 1 a 2 zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění zákona č. 210/1993 Sb., mj. ukládají:

„Podniky nemohou uzavírat smlouvy o převodu vlastnictví majetku sloužícího k provozování jejich podnikatelské nebo jiné hospodářské činnosti, popř. sloužícího ke kulturním a sociálním potřebám, k němuž mají právo hospodaření ...“

„Výjimky ... může v odůvodněných případech povolit vláda.“

PL Opařany prodala v roce 1999 hmotný investiční majetek se zůstatkovou cenou 306 930 Kč, aniž si vyžádala souhlas vlády. Jednalo se o kotlové těleso a další součásti technologie kotelny.

B. Nájmy a pronájmy majetku

V ustanovení § 30 odst. 2 vyhlášky č. 205/1991 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu České republiky a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací, je mj. stanoveno:

„Organizace hospodařící s rozpočtovými prostředky je povinna při plnění rozpočtu dbát, aby dosaho-

vala maximálních příjmů a plnila úkoly hrazené ze státního rozpočtu republiky nejehospodárnějším způsobem a aby efektivně využívala rozpočtových prostředků.“

Uvedené ustanovení porušily:

PL Bohnice tím, že měla v letech 1998 a 1999 uzavřeny i některé nájemní smlouvy, které nesplňovaly požadavek dosahování maximálních příjmů. Jednak se jednalo o smlouvy o pronájmu s nestátními subjekty poskytujícími sociální služby, kde bylo stanoveno symbolické nájemné ve výši 1 Kč/rok, jednak o nájemní smlouvy s vlastními zaměstnanci PL na využití pozemků na zahrádky o celkové výměře 24 514 m² za cenu 2 Kč/m²;

PL Dobřany zakoupila dne 22. 9. 1994 nemovitost, kterou od 1. 4. 1994 užívala na základě smlouvy o nájmu a koupí najaté věci jako nájemce. V rozporu s ujednáním uvedené smlouvy (cena 14 600 tis. Kč, přičemž uhrazené nájemné je zálohou na kupní cenu) byla kupní cena dohodnuta ve výši 15 500 tis. Kč. Konečná cena, ve které je nemovitost vedena v účetnictví léčebny, však činí 16 108,3 tis. Kč. Zvýšení ceny o 608,3 tis. Kč není doloženo žádným dokladem.

PL z této budovy o ploše 576 m² využívala 6 %, a to pro psychiatrickou ambulanci. Zřízení této ambulance nebylo schváleno MZ. V době kontroly nebyla budova užívána ani PL Dobřany, ani případnými nájemníky a PL se ji snaží jako přebytečný majetek prodat.

PL Dobřany uzavřela s fyzickými osobami dne 25. 10. 1993 smlouvu o nájmu nebytových prostor na dobu 10 let, tj. do 31. 12. 2003, k provozu denního stacionáře a psychiatrické ambulance. Provoz těchto zařízení nebyl a není schválen MZ. Smlouvené nájemné na celé období se zavázala hradit ze tří čtvrtin vzápětí po podpisu smlouvy, zbývající jednu čtvrtinu cca po 3 měsících. Náhrada za nájemné činila o téměř 1 mil. Kč více, než činila kupní cena celé nemovitosti, jejíž část si smlouvou najala. V době kontroly smluvní vztah trval.

III. HOSPODAŘENÍ S PŘÍSPĚVKY ZŘIZOVATELE

- 1) Ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 576/1990 Sb. mj. stanoví:

„Rozpočtové prostředky mohou být použity pouze v příslušném rozpočtovém roce, a to k účelům, na které byly státním rozpočtem republiky určeny.“

Uvedené ustanovení porušily:

PL Bohnice tím, že v roce 1998 z dotace v rámci programu „Veřejné informační služby ve zdravotnictví“ ve výši 100 tis. Kč použila 89,5 tis. Kč na jiný účel;

PL Komonosy tím, že ze systémové investiční dotace ve výši 4 000 tis. Kč poskytnuté v roce 1998 na rekonstrukci inženýrských sítí léčebna použila v roce 1998 na uvedenou akci pouze částku ve výši 2 651,5 tis. Kč. Ne-

použitá částka ve výši 1 348,5 tis. Kč nebyla vrácena do státního rozpočtu a byla proinvestována až v roce 1999. Pro MZ vykázala PL nesprávně u této akce čerpání ve výši 4 023 tis. Kč. Ze systémové investiční dotace ve výši 3 500 tis. Kč poskytnuté v roce 1999 na rekonstrukci pavilonu B čerpala v roce 1999 pouze částku ve výši 331,4 tis. Kč. Zbývající finanční prostředky nevrátila do státního rozpočtu a použila na stejnou akci až v roce 2000. Čerpání v roce 1999 vykázala ve výši 3 500 tis. Kč;

PL Brno tím, že rozpočtové prostředky poskytnuté MZ v roce 1998 na základě její žádosti o posílení prostředků na dokončení rozpracovaných investic a odstranění havarijních stavů v některých objektech použila ve výši 7 000 tis. Kč na jiný účel – úhradu mezd a pojištění. V roce 1999 použila na jiný účel rozpočtové prostředky ve výši 10 723 tis. Kč.

2) Vedle obecných podmínek pro použití prostředků státního rozpočtu stanovených zákonem č. 576/1990 Sb. (viz citace ustanovení § 11 odst. 1 tohoto zákona v předchozím bodu) upřesňovaly v kontrolovaném období jejich použití rovněž Zásady pro poskytování a čerpání prostředků státního rozpočtu pro pořízování investičního majetku, vydané MF pod čj. 113/1 679/1994 (dále jen „Zásady“), kde je v čl. 2 odst. 4 a čl. 5 odst. 5 mj. uvedeno:

„Při pořízování investičního majetku s účastí investičních výdajů státního rozpočtu mohou právnické a fyzické osoby poskytovat zálohy zhotovitelům ... a to do výše 10 % z objemu investičních výdajů stanovených pro každý rok výstavby. Za tyto zálohy bude v tomtéž roce provedeno věcné plnění ...“

„Pokud investor zjistí, že nedodrží stanovené podmínky (termín dokončení stavby, investiční náklady stavby ap.), je povinen zajistit podrobné zdůvodnění a předložit neprodleně zřizovateli (ústřednímu orgánu) k dalšímu řízení.“

Uvedená ustanovení porušily:

PL Kosmonosy v roce 1996 uzavřela smlouvu o dílo, jejímž předmětem plnění byla rekonstrukce „budovy U“. Ukončení díla bylo stanoveno na říjen 1997 a cena díla byla ve smyslu výběrového řízení stanovena na částku 20 554 594 Kč (vč. DPH). Ke smlouvě o dílo byly uzavřeny celkem tři dodatky, na základě kterých došlo mimo jiné k prodloužení termínu ukončení rekonstrukce do 31. 5. 1999. PL nepředložila zřizovateli zdůvodnění nedodržení termínu dokončení rekonstrukce.

Dále uzavřela v roce 1998, na základě výběrového řízení zadaného podle § 49 zákona č. 199/1994 Sb., smlouvu o dílo na „Rekonstrukci inženýrských sítí v areálu PL Kosmonosy“. Akce byla rozdělena na šest poddodávek. V průběhu realizace této investiční akce byly v následujících případech porušeny citované Zásady:

– na základě pěti zálohových faktur byly poskytnuty z prostředků státního rozpočtu v roce 1998 zhotoviteli rekonstrukce inženýrských sítí zálohy nad 10 % inves-

tičních výdajů jednotlivých poddodávek, přičemž výše záloh činila vždy 40 % z ceny každé poddodávky; úhrnem poskytla PL 1 479 tis. Kč;

- v roce 1998 PL poskytla dodavateli díla zálohy ve výši 727 tis. Kč, za tyto zálohy nebylo v roce 1998 provedeno věcné plnění;
- doba ukončení akce byla smlouvou stanovena do konce roku 1998. Smluvní cena za zhotovení díla činila celkem 3 703 030 Kč (vč. DPH). Na smlouvu o dílo navazují dodatky č. 1 až 5, které upravují cenu díla na celkový objem finančních prostředků ve výši 4 797 925 Kč a prodlužují termíny ukončení některých poddodávek. Nárůst cen není v souladu s původní nabídkou v soutěži. PL Kosmonosy nepředložila zřizovateli zdůvodnění navýšení investičních nákladů rekonstrukce inženýrských sítí a změnu termínu dokončení stavby;

PL Opařany při realizaci investiční akce „Rekonstrukce vodoinstalace a odpadů v budově B“ uhradila fakturou vystavenou v den podepsání smlouvy první zálohu ve výši 933 054 Kč (vč. DPH) z celkové sjednané ceny díla 2 332 634 Kč (vč. DPH). Poskytla tak zhotoviteli díla o 699 791 Kč vyšší zálohu, než umožňují Zásady.

3) Ustanovení § 2b odst. 1 písm. b), c), d) a f), § 2c odst. 1 a odst. 2 písm. c) a § 2e zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění zákona č. 148/1996 Sb. a zákona č. 93/1998 Sb., mj. stanoví:

„Kvalifikační předpoklady pro plnění veřejné zakázky splňuje uchazeč ...,

b) na jehož majetek nebyl prohlášen konkurz nebo proti kterému nebylo zahájeno konkurzní nebo vyrovnávací řízení ...,

c) který nemá v evidenci daní zachyceny daňové nedoplatky, ...

d) který nebyl pravomocně odsouzen pro trestný čin, jehož skutková podstata souvisí s předmětem podnikání uchazeče ...,

f) který nemá splatný nedoplatek na pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ... na pojistném na sociální zabezpečení nebo na příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ...“

„Uchazeč prokazuje splnění kvalifikačních předpokladů uvedených v § 2b odst. 1 ... čestným prohlášením k písmenům b) až f).“

„Uchazeč, se kterým má být uzavřena smlouva, prokáže kvalifikační předpoklady takto: ...

c) podle § 2b odst. 1 písm. f) potvrzením příslušného orgánu ne starším než šest měsíců.“

„Neprokáže-li uchazeč některý z kvalifikačních předpokladů ..., musí ho zadavatel vyloučit z účasti v dalším jednání o veřejné zakázce. Rozhodnutí o vyloučení zadavatel bezodkladně sdělí vyloučenému uchazeči.“

PL Opařany vyzvala pět firem k podání nabídky na zakázku „Rekonstrukce vodoinstalace a odpadů v budově B“ a dále vyzvala pět firem k podání nabídky na zakáz-

ku „Rekonstrukce vodárenské věže“. Komise pro hodnocení nabídek nevyloučily firmy, které neprokázaly kvalifikační předpoklady.

Dále na zakázku „Rekonstrukce pavilonu C“ vyhlásila PL výběrové řízení a s vybranou firmou uzavřela dne 18. 11. 1999 smlouvu o dílo. Kontrolou kvalifikačních předpokladů vybraného uchazeče před podepsáním smlouvy bylo zjištěno, že vybraná firma nemá potvrzení příslušného orgánu o tom, že nemá splatné nedoplatky na pojistném na zdravotní a sociální pojištění. Přesto tento uchazeč nebyl vyloučen z účasti na dalším jednání, ale naopak byla s ním uzavřena smlouva o dílo.

4) Ustanovení § 49 odst. 1 zákona č. 199/1994 Sb., ve znění zákona č. 148/1996 Sb., stanoví:

„U veřejných zakázek, u kterých výše budoucího peněžitého závazku ze smlouvy bez daně z přidané hodnoty přesáhne 2 500 000 Kč, jde-li o nemovitost s výjimkou nájmu nebo o soubor strojů nebo zařízení tvořících samostatný funkční celek, a 500 000 Kč v ostatních případech, může zadavatel uzavřít smlouvu na podkladě písemné výzvy učiněné nejméně pěti zájemcům.“

PL Dobřany porušila uvedené ustanovení tím, že uzavřela smlouvu o dílo na výkon inženýrské činnosti během výstavby rekonstrukce pavilonu 3-4-5 bez předchozího oslovení minimálně pěti zájemců o tuto zakázku. Cena díla byla stanovena na 1 018 000 Kč. K této smlouvě byl uzavřen dne 21. 10 1997 dodatek, kterým dochází ke zvýšení ceny na 1 147 942 Kč.

5) Ustanovení § 64b zákona č. 199/1994 Sb., ve znění zákona č. 148/1996 Sb., stanoví:

„Zadavatel je povinen dokumentaci o zadání, včetně podaných nabídek všech uchazečů, uchovávat po dobu pěti let s výjimkou vzorků nebo ukázek ...“

PL Dobřany – předložená dokumentace k výběrovému řízení na zpracovatele projektové dokumentace „Rekonstrukce kuchyně“ z roku 1999 obsahuje pouze zprávu o posouzení a hodnocení nabídek ze dne 10. 2. 1999, oznámení o výběru nejvhodnější nabídky ze dne 15. 2. 1999 a rozhodnutí zadavatele o výběru nejvhodnější nabídky ze dne 16. 2. 1999. Písemná výzva zájemcům ani jejich nabídky nebyly doloženy.

6) Ustanovení § 49a odst. 1 zákona č. 199/1994 Sb., ve znění zákona č. 148/1996 Sb., stanoví:

„U veřejných zakázek, u kterých výše budoucího peněžitého závazku ze smlouvy činí více než 100 000 Kč bez daně z přidané hodnoty, ale nepřesáhne limity uvedené v § 49 odst. 1, je zadavatel povinen vyžádat si před zadáním veřejné zakázky nabídky nejméně od tří zájemců.“

Uvedené ustanovení porušily:

PL Kosmonosy tím, že před zadáním veřejné zakázky si nevyžádala nabídky nejméně od tří zájemců v případě

uzavření smlouvy o dílo na dodávku aktualizace projektové dokumentace pavilonu „B“ s peněžitým závazkem ve výši 237 719 Kč;

PL Opařany tím, že bez výzvy nejméně třem zájemcům zadala práce při opravě školy v areálu léčebny v objemu nejméně 383 336 Kč.

7) Ustanovení § 30 odst. 2 vyhlášky č. 205/1991 Sb. mj. stanoví:

„Organizace hospodařící s rozpočtovými prostředky je povinna při plnění rozpočtu dbát, aby ... plnila úkoly hrazené ze státního rozpočtu republiky nejehospodárnějším způsobem a aby efektivně využívala rozpočtových prostředků.“

Uvedené ustanovení porušily:

PL Kosmonosy tím, že uhradila v roce 1999 za zpracování projektové dokumentace na rekonstrukci pavilonu B o 93 709 Kč více, než činila dohodnutá cena v uzavřené smlouvě;

PL Opařany tím, že uhradila dodavateli díla „Dokončení rekonstrukce vodárenské věže“ o 246 496 Kč více, než činila smlouva, přičemž k této částce nedoložila věcné plnění;

PL Brno tím, že zahájila výstavbu ženského pavilonu a následně i její rozšíření bez zajištěného zdroje financování a uceleného investičního záměru.

Při zadání výběrového řízení předložila zájemcům neúplnou dokumentaci (v rozsahu pro stavební povolení), která tudíž neobsahovala všechny práce a dodávky a související výkazy výměr. Smlouva o dílo byla uzavřena s dodavatelem na 30 173,7 tis. Kč (vč. DPH) a následně dodatky rozšiřována: dodatkem č. 1 o práce vyplývající z rozdílu mezi realizačním projektem a dokumentací dle výběrového řízení v ceně 7 513,2 tis. Kč, dodatkem č. 2 o dodávku interiérů v ceně 6 083,8 tis. Kč a dodatkem č. 3 o stavební úpravy pro detoxikační centrum v ceně 3 728,3 tis. Kč.

Nad rámec smluvních vztahů a bez právního důvodu léčebna uhradila dodavateli k datu 5. 3. 1999 celkem 9 308,7 tis. Kč za přefakturované dopady inflace, což bylo zahrnuto v ceně v původní smlouvě o dílo a již zapláceno. Dále také uhradila závazky dodavatele vyplývající z jeho bankovního úvěru, které nesouvisely s fakturací dodávky.

V důsledku přijatého způsobu financování akce uhradila v rozporu s ustanovením § 30 odst. 2 vyhlášky č. 205/1991 Sb. neehospodárně 573,8 tis. Kč úroků z prodlení týkajících se úhrad dodavatelských faktur; stejně neehospodárně postupovala, když připustila odvezení panelů v ceně 352,4 tis. Kč, nereklamovala chybně provedené práce (např. technický dozor investora za 1 483,7 tis. Kč) nebo hradila práce neprovedené (např. dozor nad dodávkou lékařské technologie za 329,7 tis. Kč, která nebyla ani projektována, ani realizována);

PC Praha tím, že uzavřelo smlouvu o dílo s firmou, jejíž cenová nabídka byla vyšší o 1 382,6 tis. Kč a zároveň záruční doba kratší o dva roky než nabídka druhého uchazeče o veřejnou zakázku. Jednalo se o smlouvu na rekonstrukci pavilonu č. 23 v hodnotě 4 880 tis. Kč;

PL Dobřany tím, že uzavřela smlouvu s dodavatelem programového vybavení, která je pro PL značně nevýhodná mj. tím, že obsahuje pouze sankce za porušení smlouvy kupujícím, tedy PL Dobřany, a ustanovení o „povinných službách“, které je PL povinna platit, přestože není jisté, jestli je někdy využije. Dále např. v části I.II přílohy č. 3 smlouvy (označené jako „Rozšířené služby“) je mj. toto ustanovení: „... cenové zvýhodnění při přechodu na vyšší verze programového produktu – režijní cena ...“ Ve smlouvě ani v jejích přílohách není definován výpočet nebo způsob určení „režijní ceny“, takže je na vůli dodavatele, jakou cenu prohlásí za režijní.

Tabulka č. 2

Přehled pohledávek kontrolovaných léčeben vůči zdravotním pojišťovnám
(v tis. Kč)

	Pohledávky za zdravotními pojišťovnami	
	k 31. 12. 1998	k 31. 12. 1999
PL Bohnice	53 327	57 114
PL Kosmonosy	20 326	23 319
PL Dobřany	45 240	45 850
PL H. Brod	27 686	28 347
PL Brno	30 634	29 234
PL Opařany	4 255	7 288
PC Praha	1 140	1 154

B. Finanční prostředky pacientů

Léčebny spravují finanční prostředky pacientů podle obecně závazných právních předpisů. Postup, který při správě finančních prostředků volí např. z hlediska účetnictví, není jednotný. MZ nevydalo metodický předpis, který by postup usměrnil a sjednotil.

Léčebny obvykle vedou vnesené finanční prostředky na individuálních účtech pacientů a souhrnně je ukládají na samostatných bankovních účtech, odděleně od vlastního hospodaření.

PL Kosmonosy přijaté prostředky od pacientů používala k financování svého hospodaření v průběhu roku tak, že si je „půjčovala“ a vracela na příslušný bankovní účet. **PL Kosmonosy** tak disponovala neoprávněně s vnesenými prostředky pacientů, a to v roce 1998 ve výši 9 mil. Kč, v roce 1999 ve výši 29,5 mil. Kč a v roce 2000 ve výši 55,5 mil. Kč.

Kontrolou bylo zjištěno, že **PL Kosmonosy** používala úroky z peněžních prostředků pacientů bez jejich souhlasu pro své hospodaření. Měsíčně připisované úroky ve výši cca 10 tis. Kč převáděla na svůj běžný účet.

Podle obecně závazných právních předpisů jsou i úroky z bankovních účtů finančních prostředků pacientů majetkem pacientů.

IV. DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

A. Platby od zdravotních pojišťoven

Pro financování poskytovaných služeb mají léčebny uzavřeny smlouvy se zdravotními pojišťovnami. Součástí smluv jsou i ujednání o lhůtách úhrad a ujednání o sankcích při jejich nedodržení.

Tato ujednání nejsou plněna; všechny kontrolované léčebny mají značné množství pohledávek po lhůtě splatnosti za zdravotními pojišťovnami. Jedná se většinou o Všeobecnou zdravotní pojišťovnu. Přestože jde i o objemově významné pohledávky, žádná z kontrolovaných léčeben neuplatnila vůči zdravotním pojišťovnám smluvní sankce z prodlení při úhradách faktur. Přehled pohledávek léčeben vůči zdravotním pojišťovnám uvádí tabulka č. 2.

Rozpočítávání připsaných úroků na individuální účty pacientů je technicky a věcně složité a léčebny je neprovádějí. Možnost použít úroky buď na společné potřeby pacientů nebo na úhradu části nákladů spojených se správou těchto prostředků si zajistily některé léčebny souhlasem pacientů nebo jejich zástupců v příkazní smlouvě.

V. ZÁVĚR

Cílem provedené kontroly ve vybraných psychiatrických léčebnách bylo prověřit hospodaření s majetkem státu, příspěvkem na činnost a poskytnutými investičními dotacemi.

Zjištěné nedostatky se týkají jak hospodaření s majetkem státu, tak nevhodného vynakládání prostředků, a to zejména:

- na pořízení majetku, který nebyl potřebný pro činnost léčebny nebo byl pořízen za nápadně nevýhodných podmínek,
- na nájemné za náhradní prostory v rozsahu a době větší, než léčebna potřebovala,
- na poskytování úhrad dodavatelům bez odpovídajícího věcného plnění nebo v rozporu se smluvním ujednáním.

Kontrola též zjistila, že řada zakázek je léčebnami zadávána v rozporu s ustanoveními zákona o zadávání veřejných zakázek.

Léčebny neuplatňují smluvní sankce za opožděné úhrady faktur zdravotními pojišťovny.

V případě Psychiatrické léčebny Kosmonosy bylo zjištěno neoprávněné nakládání s finančními prostředky pacientů.

MZ nevěnovalo řízení těchto organizací a jejich kontrole dostatečnou pozornost, naprostou většinu závad v činnosti a hospodaření kontrolovaných léčeben nezjistilo a jejich nesprávně vykazované výsledky hospodaření zahrnovalo do státního závěrečného účtu. Např. nezjistilo, že kontrolované léčebny neoprávněně snížily odvod do státního rozpočtu z výnosů pronájmů státního majetku v roce 1998 o 3,2 mil. Kč a v roce 1999 o 7,4 mil. Kč. V letech 1998 a 1999 provedlo kontrolu hospodaření s rozpočtovými prostředky pouze u jedné z kontrolovaných léčeben.